

BULÁNYI GYÖRGY

PRO MEMÓRIA

Az elmúlt augusztusban felkeresett egy rendtársam. Felkínálta annak a lehetőségét, hogy elhelyezi Rendünk levéltárában részint szellemi termékeinket, részint pedig majdani történeti érdeklődésre számítható dokumentációs anyagunkat. Szellemi termékeinkre vonatkozóan azt mondtam, hogy sajnálom, ha sok munkával gépelt dolgaink egy példánya használatlanul porosodna. A dokumentációs anyagot illetően pedig azt mondtam, hogy majd gondoskodom arról, hogy megmaradjon. Ebből a gondoskodási szándékból született meg ennek a kötetnek a gondolata.

Eseményekben gazdag év áll mögöttünk: ágasodás, katonai szolgálat, a hozzánk tartozó kispapokat ért támadások, a piarista generális közvetítő szerepe, a Vatikán érdekeltté válása. Az események a múltba, bokrunk múltjába eresztik gyökereiket. Ezért viseli a kötet első része a Negyedfél évtized címet. A '45 februári sorsdöntő találkozással indul a kötet. Folytatódik a '61. évi körlevéllel. Bemutatja az elfogadtatásért vívott küzdelem utolsó 15 évét. Végül csattanóként hozza a katonai szolgálat dokumentumait. A második rész - Rómában és idehaza az elmúlt év nehéz óráit mutatja be: hogyan védtük az Ország ügyét a katonai szolgálat megtagadása következtében súlyosabbá lett helyzetünkben. A harmadik rész - Négy éve már - hozza a Bokor és a Bíboros közt négy éve lefolyt beszélgetések anyagát. Végezetül a negyedik rész - Az élet megy tovább - a bokorstruktúra elmúlt évi alakulására s a nyári lelkigyakorlatokra fordítja figyelmünket.

Nem emlékirat ez a kötet. Egy felköszöntőre emlékezem:

„Kívánom, hogy még nagyon sokáig ne legyen idő emlékirataid megfogalmazására”. Amíg a máért és a holnapért vagyunk gondban, addig az emlékezet csak sietősen tudja fénykévéjével pásztázni a múltat. A mában és a holnapért élve csak arra lehet energiánk, hogy érthetőbbé tegyük a múltból kinövő jelent fiatalabb testvéreink számára. Nem is szeretnék eljutni az emlékirat-írásig. Most is csak kijelölöm a múltból azokat a mozzanatokat, amelyeket megemlézésre méltóknak gondol a sebtiben visszaemlékezés. A nálam fiatalabb „öregék”, akik ott voltak már a negyedfél évtized előtti kezdet eseményeinél, talán majd egyszer leírják emlékeiket... Vagy inkább nekik se legyen idejük erre?

NEGYEDFÉL ÉVTIZED

Egy horvát jezsuita

Nyolcadfél esztendő. 1945 február-márciusától 1952. augusztus végéig tart ez az időszakasz. Az 1943-44-es tanévet tatai rendházunkban töltöttem. Nyár elején kaptam meg a rendelkezést, hogy tanévkezdésre, 1944.

augusztus végére Debrecenben kell lennem. A pótvizsgákat lebonyolítottuk, majd előjárói rendelkezés alapján Balatonlellére kerültem az oda kitélepített egészségügyi államtitkárság szolgálatára. Amikor november végén az államtitkárságot „ideiglenesen” átköltöztették a Balaton északi partjára, akkor mindent megfontoltam, s felhagytam ennek az ősznek általános kísértésével, a nyugat felé húzóással. December elején

elindultam kelet felé. Január első napjaiban Budapesten átkerültem a front keleti oldalára és február első napjaiban nagy-nagy protekcióval a Nyugatiban beülhettem egy vagonba, amely Hatvanon keresztül, röpké három nap alatt meg is érkezett az elmúlt nyáron kijelölt állomáshelyemre, Debrecenbe. Útipoggyászom egy aktatáska volt, amelyet soha el nem készült disszertációm kéziratai dagasztottak púposra és egy írógép. Velük töltöttem el a budapesti ostromot, velük érkeztem Debrecenbe, ahol a szobámban megtaláltam hatalmas cukrosládákban minden holmimat, amelyet szerencsére senkinek sem volt energiája az elmúlt ősön utánam szállítani nyugati irányban. Kicsomagoltam, helyreállítottam a körletrendet, valamennyi fát is találtam az udvaron, amivel feltornáztam tíz fok fölé szobám hőmérsékletét, s kopogtattam tovább az írógépet. Sok munkám nem volt. A város otthon maradt diákjai elfértek a Kollégiumban, ill. a lányok a Dóczyban. Mindössze két osztályban kellett tanítanom... igaz, voltak egy-egy osztályban vagy százan is.

Kopogtattam tehát írógépet. Egyszer aztán kopogtattak az ajtómon is. Amikor „Tessék!” szavamra megnyílt az ajtó, bejött a szobámba egy negyvenes, szikár, őszes halántékú férfi. Akkor már egy hete ott lakott nálunk a rendházban. A házfőnök csak annyit mondott róla, hogy horvát jezsuita és Bánáss prépostplébános megkérte, adjon neki egy vendégszobát rendházunkban.

Páter Kolakovich jött be a szobámba. Megkérdezte, ráérné-e másnap délután kimenni Vele a Nyilas-telepre, összeszedett ott egy munkásleánycsoportot, de azok igen gyengén tudnak németül, arra kér tehát, hogy tolmácsoljam neki. Nem emlékszem már, hogy mit tolmácsoltam, csak annyi maradt meg bennem, hogy igen vidám hangulatban folyt le a találkozó. Még kétszer jött be aztán a szobámba a következő hetekben. Amikor másodszor jött be, akkor már tudtam róla, hogy az egyik diákunknál, Forrai Pityuéknál kap ebédet, s Pityu elmondta, hogy a Páter innen Oroszországba készül misszióba.

Másodszorra gyónni jött. Első találkozásunk is ajándék volt, ez a második még inkább. Úgy éreztem akkor is, ma is, szentet gyóntathattam. Harmadjára már búcsúzni jött. Neki tovább kell most már mennie. Az itt töltött hónap alatt összehozott négy csoportot. Egy munkásfiú,

egy munkásleány, egy felnőtt és egy diákcsoportot. Ezt az utóbbit szeretné rám bízni. Mondtam, hogy szívesen elvállalom, de mondja meg, mit kell csinálnom velük, mert én főleg magyar irodalomhoz, népdalhoz, gitározáshoz, népitánchoz értek. Ő azt mondta, hogy inkább szedjem elő teológiai jegyzeteimet, bizonyítsam nekik a lélek halhatatlanságát, Isten létezését és ilyesmiket. Elmondta, hogy addig kell foglalkoznom ezzel a hat diákkal, akik majd megkeresnek, amíg el nem jutnak oda, hogy ők is magok köré tudnak ültetni vagy hatot, hogy ugyanazt csinálják majd velük, amit tőlem tanulnak. Azért kell ezt így csinálni, mert olyan idők fognak jönni, amikor az egyház majd csak így tud tovább élni.

Akkoriban Bánáss prépost és Révész református püspök kezdeményezésére havonként összejöttek beszélgetni a város református és katolikus papjai. A találkozón elmondtam a Pátertől szerzett tudományomat, a hozzászólók pedig elmagyarázták nekem, hogy nem volna szerencsés ezt az utat járnunk, mert ez a kommunisták sejt módszere és enélkül is elég bizalmatlanok az egyház irányában. A diákok azonban jöttek s én elkezdtem velük tanulmányozni Schütz: A bölcsélet elemei c. könyvének a materializmust cáfoló fejezeteit. Ebből a csoportból adódtak első gyónóim, s így a diákpasztorációt e horvát jezsuita jóvoltából el tudtam kezdeni Debrecenben már 45 kora tavaszán. Küldött, megbízott voltam, a Páter által összeszedett diákok hozzám irányították barátaikat.

Hamarosan megindult az iskolai élet, elindult a cserkészmunka is. Kerékpárokat szereztem és végigregölytük a hajdúsági, nyírségi falvakat. „Mentettük” a szegénysorsú paraszttehetségeket, akik otthonra találtak a rendház második emeletén, a Móra Ferenc Piarista Diákotthonban. Megindult Debrecenben a Világiak Hittudományi Akadémiája - indexük is volt -, részt vettünk 46-ban a tokaji, 47-ben a gyulai országos A.C. táborokon. S közben tovább élt a 45 tavaszán beindult diákcsoport is. Vasárnap délelőtt mise után találkoztunk. Kis gépelt cédulákon osztotta ki Emil a meghívottak között a kérdéseket, amelyeket valamelyik osztályteremben tárgyaltunk meg.

Aztán jött 48 nyara. Az iskolánkat elvették, regőseinket a rendőrség valahol a Nagykunságban hazaküldte, s a Svetits-ben a nyáron megtartottam az első három egész napos lelkigyakorlatot, amelyen elmagyaráztam, hogy most már csak kiscsoportokban fogunk tudni továbbtalálkozni, s Jézusért és egyházáért vállalunk is kell a vele járó kockázatot.

Négy gazdag esztendő következett ezután. 48 karácsonyán még megvolt a Manréza, Páter Hunya lelkigyakorlatán még elterjedt a hittanárok és egyetemi lelkészek köreiben a bentlakásos lelkigyakorlat és a kiscsoportokat szervezés eszméje. Másfél évvel később már az A.C. országos elnökének, Endrey Mihály

püspök vezetésével folyt a nyári lelkigyakorlatok szervezése. Soprontól Hódmezővásárhelyig, Kiskunfélegyházától Csongrádig, Váctól Szegedig, Miskolctól Pécsig és mindenekelőtt Budapesten és Debrecenben szerveződtek a lelkigyakorlatok, s alakultak nyomukban a csoportok. Közben az ellenhatás is fokozódott, a szülők kétségbe voltak esve gyermekeik jövője miatt, a Grósz-per után a püspökök visszahúzódtak: ők nem akarnak tudni többé semmiről. Valamikor 51 vége felé még Sík Sándor is szólt: Ezután már csak a templomokban jöjjetek össze... - valami ilyesfélét mondott. Miközben beszélt, ránéztem, s nem fejezte be a mondatot. Mondják, hogy amikor 52 augusztusának végén eljutott hozzá a letartóztatások híre, magát vádolva mondta: Nem tudtam parancsolni nekik! Nem tudtam parancsolni nekik! Hiszem, hogy azért is ragyog neki az örök világosság fénye, mert nem tudott parancsolni nekünk... - mert nem vette a lelkére. Nem emlékirat ez részemről. Hevenyészett, egy óra alatt írt emlékezés. Élőszóval már sokszor elmondtam. Ideje, hogy papirosra is kerüljön. Az egyháztörténet-írás valamikor majd fényt deríthet P. Kolakovich pályájára. Elmondhatja, hol és hogyan nevelődött, ki küldte őt 45 elején a fronton túlra, s hogyan tudta magát Bánáss előtt igazolni. A latin-amerikaiak úgy tudják, náluk kezdődtek a kisközösségek, mert már az ötvenes évek végén megvoltak. Magyarországon már 52-ben megvolt az első országos méretű hazaárulási perük is. Kolakovich nélkül nem lett volna. Ideje volt emléket állítani neki.

Egy Püspökkari körlevél 61 márciusából

1952-ben 11-en álltunk bíróság előtt a kisközösségek építése okán. Az ügyész a népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével vádolta a csoportot és a legsúlyosabb büntetést kérte.

1956-ban már vagy hatvanan kerültek bíróság elé. A nyári események hatására az ügyész a tárgyalásokon visszavonta a fent említett vádat, s helyette a gyülekezési jog megsértésével vádolta testvéreinket, amelyért mindössze 2 év büntetés járt.

1961 elején már százhusz letartóztatott testvérünk várt tárgyalásra. Még a tárgyalás előtt olvasták fel a templomokban az alábbi körlevelet:

A Püspöki Kar tudomást szerzett arról, hogy aktív szolgálatban lévő katolikus papok és szolgálaton kívüli szerzetesek ellen államellenes szervezkedésben való részvétel miatt eljárás indult. Ennek kapcsán a Püspöki Kar a jövőbeni mihez tartás végett a Tisztelendő papságot az alábbiakban tájékoztatja: A Magyar Püspöki Kar híven az 1950-ben aláírt megállapodáshoz a leghatározottabban ellene van bármiféle államellenes cselekedetnek. Minden egyházi személyt vagy alkalmazottat, aki államellenes szervezkedésben részt vesz, vagy ilyen tevékenységet támogat, mint a magyar nép ellen vétőt elítél.

Nem engedhető meg, hogy felelőtlen elemek a katolikus egyházat bármilyen formában is államellenes politikai célokra használják fel. A Püspöki Kar nyomtatékosan rámutat arra, hogy azok az egyházi személyek, akik nem elsődleges hivatásukat, a lelkek krisztusi szolgálatát teljesítik, hanem a Magyar Népköztársaság Törvényeibe ütköző államellenes szervezkedést kezdeményeztek vagy kezdeményeznek, illetve abban tudatosan részt vettek vagy részt vesznek, bárhol is működjenek, bűnös tevékenységükkel a katolikus egyház kárára is cselekszenek. Sajnálatos, hogy az érintett személyek többsége az államhatalom részéről több alkalommal tapasztalt türelem és amnesziák ellenére újból okot adott arra, hogy ítélet alá kerüljön. Az egyházmegyék ordináriusainak eltökélt szándéka, hogy a jövőben határozottan fognak fellépni azon egyházi személyekkel és alkalmazottakkal szemben, akik az állam és a katolikus egyház törvényeit megszegve, hivatásukkal visszaélnék.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar úgy magát, mint a hazáját becsületesen szolgáló, törvényeit tiszteletben tartó katolikus papságot elhatárolni kívánja az ilyen felelőtlen egyházi személyeknek cselekményeitől és bízik abban, hogy a jövőben ki-ki a maga területén elő fogja mozdítani a magyar állam és a katolikus egyház között kialakult jóviszonyt. A Püspöki Kar megkívánja, hogy a Népköztársaság Kormánya és a Magyar Katolikus Püspöki Kar között kötött megállapodást minden egyházi személy és alkalmazott megtartsa.

Budapest, 1961. március 15. Magyar Katolikus Püspöki Kar

A 120 személy nagy részét elítélték. Volt, akit nyolc évre is. Másukat csak állásukból, ill. az egyházmegyei keretből távolítottak el.

Az elmúlt évek során egyik püspökünkkel beszélgetve említést tettem erről a körlevélről. Elmondtam, hogy nem a börtön az, amitől félünk, hanem a püspökkari elítélés. Azt válaszolta, hogy ne féljünk, csak dolgozzunk, „ha persze letartóztatnak titeket, akkor elhatároljuk magunkat tőletek”!

Egy kérelem történetéből

1961 tavaszán felkerestem az Államegyházi Hivatalt. Elmondtam, hogy egyházi beosztáshoz szeretnék jutni; tudom, hogy ehhez a Hivatal engedélye kell, ezért jöttem. Azt válaszolták, hogy az ifjúság nevelését nem bízhatják reám, a Rend iskoláiban tehát nem taníthatok, de egyházmegyei alkalmazásom érdekében keressem meg Hamvas Endre csanádi püspököt, mert utójára Debrecenben szolgáltam, és ott ő az illetékes.

Egy perces találkozót kaptam a püspöktől, amely azzal végződött, hogy majd ír nekem kérelmem tárgyában. Öt évet vártam hiába. Ezután írtam le először kérelmemet - elküldve minden egyházmegyénknek.

D. a J. Kr. Budapest, 1965. VIII. 30.

Főtisztelendő Püspök Atya!

1943. II. 1-jén szenteltek pappá a piarista rendben. Iskoláink államosításáig rendünk iskoláiban tanítottam, az utolsó években Debrecenben. A Csonka-Váradai egyházmegye 1943. szept. 1-től egyetemi lelkészként alkalmazott. 1951. nov. 30-án elbocsátott. Hamarosan letartóztattak, s egyetemi lelkészi munkámat ellenforradalmi szervezkedésnek minősítve életfogytiglani börtönre ítélték. 1960. dec. 9-én szabadlábra helyeztek, büntetésem hátralevő részét törölve. Azóta nehéz testi munkát végzek, szállítómunkás vagyok a Tempó Ksz-nél.

47. évemben vagyok, s az elmúlt másfél évtized erősen megviselt, testi, szellemi, lelki erőim erősen fogyóban vannak. Tisztelettel megkérdelem, módjában áll-e egyházmegyéjében papjaként alkalmazni.

Az Úr Jézus Krisztus szeretetében

A válaszok elutasítóak voltak. Közlöm a Csanádról érkező választ.

F. év augusztus 30-án azzal a kérelemmel fordul hozzám Tisztelendőség, hogy egyházmegyémbe alkalmazzam. Rövid curriculum vitae-jéből nem tűnik ki azonban több dolog. Nevezetesen az, hogy Tisztelendőség jelenleg is tagja-e a Piarista rendnek, vagy a Csonka-Váradai egyházmegyébe inkarnálódott-e. Hovatartozandóságának okmányait küldje meg hivatalomnak, érdemben csak úgy lehet ügyével foglalkozni.

Imába ajánlottan vagyok üdvözlettel

Kalocsa, 1965. szeptember 6. Hamvas érsek

Elküldtem válaszként az alábbi „igazolást”:

Igazolás

Alulírott hivatalosan igazolom, hogy Bulányi György, aki Budapesten 1919. január hó 9-én született, 1936. évi augusztus hó 27-én a Piarista Rendbe lépett. A noviciátus kitöltése után 1937. évi augusztus hó 28-án egyszerű, majd 1940. évi szeptember 12-én ünnepélyes szerzetesi fogadalmat tett, 1943. évi január hó 31-én pedig áldozópappá szentelték.

1948-ig különböző rendi beosztásokban működött. A katolikus iskolák államosításakor 1948-ban a csonka nagyváradai egyházmegye alkalmazta, anélkül azonban, hogy a Rendből kilépett, illetve az egyházmegyébe inkarnációt kért és kapott volna. 1951. november végén egyházmegyei alkalmazása megszűnt. Akkor, mivel a meghagyott és államilag engedélyezett keretben már nem kaphatott helyet, világi foglalkozást vállalt anélkül, hogy megszűnt volna szerzetes lenni. Ha államjogilag nem is tekinthető a Piarista Rend magyar rendtartománya tagjának, egyházz jogilag feltétlenül hozzátartozik a Rend egyeteméhez. Budapest, 1965. szept. hó 18. Albert István

piarista tartományfőnök

Viszontválaszként a következő levelet kaptam:

Visszatérve az elmúlt év december 23-i kelettel megküldött rendi igazolásra és Tisztelendőség

levelére, megköszönve egészségi állapotom jobbulására kifejezett jókívánatait közlöm, hogy a kalocsai főegyházmegyében nem áll módomban és szándékomban papomként alkalmazni. Szükségesnek látom ezt világosan közölni Tisztelendőségeddel azzal a jó tanáccsal, hogy kérésével forduljon a Budapesthez közel fekvő egyházmegyéék főpásztorához.

Addig is könnyebb munkaalkalmat keresni igyekezzen, sokakhoz hasonlóan, a világban élve jó példát mutatni és buzgó katolikus és szerzetesi életet élni.

Imáiba ajánlottan vagyok üdvözlettel

Kalocsa, 1966. január 14. Hamvas Endre

kalocsai érsek

Aztán évek múltak. 69 végén mentem el Halásztelekre adminisztrátornak. Megismertem az egyházmegye papságát. Egyikük biztatására írtam egy egyetlen mondatos újabb kérelmet a püspöknek. Válaszul hosszú levelet kaptam.

Kedves Oltártestvérem!

Folyó évi június 13-ról kelt nb. levelét megkaptam. Kérelmét megfontolás tárgyává tettem és kellő mérlegelés után az a javaslatom, hogy kérelmével forduljon a Piarista Rend Tartományfőnökéhez és kérje a Rendbe történő visszavételét. Jóllehet, súlyos paphiányban szenved minden egyházmegye, így a mienk is, mégis megfelelőbbnek tartom, ha Rendjében helyezkedik el. A világi pap számára manapság sokkal nehezebb a fegyelmezett élet elviselése, mint valaha is volt. Különleges igényeket kielégíteni nem tudunk, a lekipásztori munka nagy alázatosságot igényel, mert nem bírának születünk, hanem jézusi szelídséggel kell az embereket a keresztség útján az Igéhez vezetni és az Úrnál hűségben megtartani; Főtisztelendőség rendkívüli képzettsége és sajátos elhivatottsága inkább juthat működési területhez olyan nagy múltú Rend keretén belül, mint amilyen a Magyarországi Piarista Rend. Számunkra, világi papok számára manapság a szentferenci szelídségre van szükségünk, nem hódítani és nem tündökölni óhajtunk, hanem az evangéliumi szellemben szelíden és alázatosan szolgálni. A lelkiileg és érzelmileg felborzolódtott mai világot az örök boldogság útján vezetgetni csak így lehet. Őszintén kívánom terveinek megvalósulását és azt, hogy kivételes tehetségével szolgálatot tehessen Egyházunknak, de elsősorban is, minden tisztelet megérdemlő és sokszor bizony nagy kereszteteket hordozó magyar népünknek. Szeretettel köszönti Székesfehérvár, 1971. június 24. Kisberk Imre

püspök

apostoli kormányzó

A következő írásos megmozdulásig eltelt megint jó öt esztendő. 1976. nov. 24-én írtam a Bíborosnak (K. A. 77-9/31-32).

Az utóbbi esztendőben egyre határozottabb és hangosabb lett a vád, hogy hiába kínálják tálcán a

püspökök a plébániákat, nem fogadom el, nem akarok szolgálni. Így került aztán sor arra, hogy az elmúlt nyáron megküldtem minden püspöknek az alábbi írást. Dokumentáció

Egyre sűrűbben jutnak el hozzám információk, amelyek arról tanúskodnak, hogy az Ordinárius Atyáknak kétségeik vannak atekintetben, hogy kész voltam-e a múltban, kész vagyok-e a jelenben egyházmegyei szolgálatra. Ennek az írásnak az a célja, hogy eloszlasson minden kétséget. Kijelentem tehát, mindig kész voltam és ma is készen állok egyházmegyei papi szolgálatra.

Hogy e szolgálat érdekében börtönből szabadulásom óta hányszor és hányszor folytattam szóbeli tárgyalást a mindenkori ordináriusokkal, arról ma már csak hiányos beszámolót tudnék készíteni. Ezért a birtokomban levő írásos dokumentációk anyagát sorolom fel az alábbiakban. Bármikor kész vagyok a dokumentumok fotókópiájának a megküldésére is.

1965. aug. 30-án kelt levelem tíz egyházmegyei hivatal számára. Idézet a levélből: „Tisztelettel megkérdem, módjában áll-e egyházmegyéjében papként alkalmazni.”

A fenti ajánlott levél feladóvevényei, melyeknek a 140. postahivatali ragszámait az alábbiak: Eger 9872, Veszprém 9874, Kalocsa 9875, Vác 9876, Szeged 9877, Pécs 9878, Szombathely 9879, Győr 9880, Esztergom 9881, Székesfehérvár 9882.

A fenti tíz levélre érkező és felvételt nem eredményező válaszevevények, melyek keltét és iktatószámát közlöm, az alábbiak: Esztergom 65-9-3025/1965; Győr 65-9-4-2883/1965; Kalocsa 65-9-6-2708; Vác 65-9-20-2571/1965; Székesfehérvár 65-9-6-1631/1965; Veszprém 65-9-7-2130/1965; Eger 66-1-15 ikt. sz. nélküli; Szeged 66-1-14-1729/1965; Pécs 65-9-3-1197/1965; Szombathely szóbeli üzenetet küldött.

Vác és Kalocsa fenti válaszára kérésére megküldtem a Kegyesitanítórend magyar rendtartományának főnökétől kiállított 443/1965. sz. igazolást korábbi egyházi működésemről. Vácról nem kaptam viszontválaszt. A kalocsai elutasító levél kelte és iktatószáma 66-1-14-3507/1965.

Az 1971. jún. 13-i kelt Székesfehérvárra írt kérelmemre kapott elutasító levél, melynek kelte és iktatószáma: 71-6-24-1131/1971.

Az 1976. nov. 24-én Esztergomba írt kérelmem és az átvételt igazoló tértivevény. Idézet e levélből: „...újból kinyilvánítom teljes szolgálati készségemet...” erre a levélre mind a mai napig nem kaptam választ.

Az 1976. dec. 21-én Vágra írt kérelmem és az átvételt igazoló tértivevény. Erre a levelemre sem kaptam mind a mai napig választ.

Az 1979. jan. 3-án kelt ajánlott és tértivevényes levelem az összes ordináriusokhoz. Idézet a levélből: „...ajánlom fel újra szolgálataimat, ahogyan azt már

korábban is megtettem...” A feladó, ill. a tértivevények 114. postahivatalai ragszámai az alábbiak: Székesfehérvár 619/2; Szombathely 620/2; Győr 621/2; Szeged 622/2; Veszprém 623/2; Pécs 624/2; Nyíregyháza 625/2; Kalocsa 626/2; Vác 627/2; Pannonhalma 628/2; Eger 629/2; Esztergom 630/2. Paskai püspök atya válaszolt a püspöki kar megbízásából levelemre, de a válasz nem reflektált szolgálatfelajánlásomra.

Jelen 1980. máj. 30-i keltű levelemet megküldöm nemcsak az összes ordináriusoknak, hanem a segédpüspök atyáknak is, hogy módjukban legyen tudomásul venni a tényállást és megcáfolni mindazokat az alaptalan állításokat, amelyek - egyházunk kárára - elmarasztalnak engem a számomra állítólagosan felajánlott egyházmegyei szolgálatok visszautasításában.

Kérem gondviselő Istenünket, hogy ez a tájékoztatás szolgálja Jézus szándékát, „hogy mindnyájan egyek legyünk.”

Erre az írásra két válaszlevelet is kaptam.

Főtisztelendő Atya!

Az egyházmegyei szolgálattal kapcsolatos kéréseiről készült dokumentációt kézhez kaptam és az abban foglaltakat tudomásul vettem. Én magam is annak örülnék, ha a felmerült kérdések megnyugtató megoldást nyerhetnének egyházunk javára, amelyhez kérem imáimban Urunk Jézus Krisztus áldását.

Testvéri szeretettel köszöntöm Veszprém, 1980. június 5. dr. Paskai László

veszprémi püspök

Tisztelendőség f. évi május hó 30-án kelt levelét a hozzá csatolt melléklettel együtt megkaptam. Ha nem terhes, kérném, hogy adjon a közöltek kapcsán egy rövid tájékoztatást. Tisztelendőség a szerzetesrendek feloszlása után a debreceni apostoli kormányzóság (a nagyváradi egyházmegye magyarországi része, melyet 1952-ben kormányzatilag egyesítettek a csanádi egyházmegyével) keretében nyert alkalmazást. Arra kérném, ha emlékszik rá, tájékoztasson, hogyan és mikor szűnt meg a kapcsolata az egyházmegyével. Az itteni iratokban erre nézve nem található részletes eligazítás.

Őszinte tisztelettel

Szeged, 1980. július 24. dr. Udvardy József

csanádi püspök

A nyár elején Varga László piarista provinciális közölte velem, hogy Cserháti pécsi püspök kijelentette május végén Ruiz generálisnak, hogy ő hajlandó plébániát adni nekem; ezért a provinciális ismételt és nyomatékosan ajánlotta, hogy keressem meg a pécsi püspököt.

A pécsi püspök 48-ban egyetemi lelkész társam volt. 49 őszén Pécsen lelkigyakorlatot tartottam pécsi egyetemistáknak. 76 végén kerestem meg őt újból.

Őszintén buzgólkodott abban az irányban, hogy a pesti (jezsuita) Jézus Szíve templomban kaphassak kisegítő lelkészi beosztást. A Bíborost azonban nem tudta erre rávenni. Mikor később láttam, hogy őt is irritálják a püspöki karhoz írt leveleink és látogatásaink, megírtam neki, hogy akkor keresem majd meg, amikor hív. Provinciálisom fenti ajánlatára levéllel kerestem meg. Főtisztelendő Püspök Atya!

Varga László piarista provinciális a nyár folyamán közölte velem, hogy a piarista generális ittjártakor hármában beszélgetek a Püspök Atyával személyemmel kapcsolatos kérdésekről. E beszélgetés alapján a provinciális arra biztatott, hogy keressem meg a Püspök Atyát.

Magam másfél éve azt írtam Püspök Atyának, hogy majd akkor keresem meg, amikor hív. Mivel provinciálisom kívánságával nem szeretnék szembekerülni, ezért jelen soraimmal megkérdem Püspök Atyát, hogy helyesnek találja-e találkozásunkat. Ha igen, akkor készségesen megkeresem a Püspök Atya által megjelölt helyen és időben.

Az apostoludó iránti tisztelettel Budapest, 1980. aug. 25.

Távíratilag hívott magához. Aug. 28-án elmondta, hogy kinézett nekem egy pécsi káplán-ságot. Aug. 29-én pedig közölte, hogy az Államegyházi Hivatal leállította, mert türelmük fogytán van ebben a kérdésben, s ha a szeptember végén Budapestre jövő Casaroli nem dönt az ő e tárgyú Rómába küldött feljegyzésük értelmében személyem Rómából jövő elítélésével, akkor hazaáruhási pert akasztanak nyakamba. Az aug. 28-i beszélgetés után írtam az alábbi írást, amelyből kiolvasható, milyen feltételek mellett („én szabom meg a feltételeket, s ha nem teljesíted, szuszpendállok”) kínálódott fel a pécsi káplánság.

Feljegyzés

amellyel elindultam Isten nevében az aug. 29-i találkozásra Cserháti püspök úrral. - Alapul tekintve mindazt, amit az aug. 28-i találkozásunk során mondott nekem.

Egyházmegyei felvételemet nem azon az áron kértem, hogy lemondok annak a tevékenységnek a folytatásáról, amelyet Isten segítségével 36 esztendő óta minden gyarló erőmmel folytatok. Bár bűnös ember vagyok, bűnömet nem abban a tevékenységben látom, amelynek egész életemet szenteltem, s amely miatt annyi szenvedést, szorongatást és kirekesztést szenvedtem el mind a mai napig részint a világi, részint az egyházi hatóságok részéről.

Egyházmegyei felvételemet annak a reményében kértem, hogy tevékenységemet valamelyik püspök atyai pártfogása mellett folytatom. Reméltem ezt azon az alapon, hogy tevékenységemet a Szentszék indítására kezdtem, a hierarchia atyai támogatása mellett folytattam mindaddig, amíg az ateista

államhatalom ellenem hozott adminisztrációs intézkedései ezt a támogatást be nem fojtották. Tevékenységem legjobb tudásom szerint összhangban van a zsinat és az azt követő szinódusok tanításával, e tevékenység eszmei tartalma a Hittani Kongregáció ítélete szerint semmiben sem ellenkezik az Egyház tanításával, ezért élt bennem a remény, hogy tevékenységem elnyerheti az Egyház hazai püspökeinek támogatását.

Így lévén a dolgok, csak a legmélyebb megdöbbenéssel vehetem tudomásul, hogy a velem való kapcsolattartás és a rám hallgatás kizár a szemináriumi felvételtől, a szemináriumi tanulmányok folytatásából és szentelési akadálynak számít. Még szomorúbb megdöbbenést vált ki belőlem, ha tőlem magamtól is az kívánatik, hogy ne keressem rám hallgató testvéreimet Jézus Krisztusban, hogy hassak oda, hogy ne keressenek, és hogy ne hallgassanak reám. Mind e kívánságok teljesítése annyit jelentene, hogy magam zárom magamat szellemi-lelki értelemben vett börtönbe. Ezt a kívánságot nem teljesíthetem. Amit én a Lélek szavának gondolok, azt nyíltan és a háztetőkről is hirdetem, s mindennap azért imádkozom, hogy ezt minél többen meghallják, erre minél többen hallgassanak. Bárki kívánja tőlem ennek ellenkezőjét, nem teljesíthetem kérését. Inkább akarok engedelmeskedni Istennek. Ezért az engedelmeskedésért viseltem jó szívvel életem eddigi megpróbáltatásait, ezért az engedelmeskedésért kész vagyok továbbra is megpróbáltatásokat szenvedni. Ha a fenti kívánságok szerint én magam is elhatárolnám magamat magamtól, ez teljes meghasonlást eredményezne bennem, amelybe lelkileg is, testileg is nagyon hamar belepusztulnék. Lelki öngyilkosság, Szentlélek elleni bűn volna ez részemről.

Kérem továbbra is egyházmegyei felvételemet, hogy az a tevékenységem, amelyet a fentiek alapján Magyarországon az „Egyház reményének” gondolok, végre az Egyház püspökeinek támogatása mellett folytatódhassék. Évekkel ezelőtt provinciám is felajánlotta a keretbe vevést - sajnos a fenti, számomra elfogadhatatlan feltételek mellett. Lelkiismeretem szavát hallva Albert provinciális visszavonta felvételi ajánlatát.

Amíg élek, remélek. Változatlanul remélek abban, hogy a Lélek erejében tovább növekedik Magyarországon azoknak a katolikusoknak a száma, akik a kisközösségekben nevelődve készséges szolgáló leszenek a jézusi ígének, s ennek következtében előbb-utóbb szükségképpen megkapják a jézusi ige terjesztésére rendelt apostolutódok teljes támogatását.

Felolvastam neki. Az ötödik pontra ezt mondta: „Gyönyörű. Ezt olvasd fel még egyszer. Ez az én módszerem is.”

SIMON PÉTER

A BOKOR KÖZÖSSÉG 1970-ES ÉVEKBELI MEGÚJULÁSA...

Agostino Casaroli bíboros, a Vatikán keleti politikájának nagykövete az 1970-es évek első felében így emlékezett meg az egyház kisközösségeiről: „A katonaság és rendőrség által támogatott állam- és pártapparátussal, valamint a bíróságokkal és büntető szervekkel szemben, az iskolától, az ifjúságtól elzárt Egyház túl gyengének tűnik... Egyre kevesebb fiatal járt templomba. Egész társadalmi rétegek - közhivatalnokok, katonák, pedagógusok - tűntek el onnan. Lengyelországot kivéve az Egyház - a marxisták reményeinek megfelelően - a haldoklás jeleit mutatta. Titokban azonban tovább élt a „spirituális egyház”, és a földalatti életre berendezkedett válogatott csoportok szerveződtek. Ők gyakran tették ki magukat a törvény szigorának, de folyamatosan ellenálltak, és a kormányok tiltakozásai ellenére továbbterjedtek. Ilyen helyzetben az Egyház reménye - természetesen Isten segítségével - a híveknek erre az egyre kibővülő élcsapatára, a püspökök, papok, szerzetesek, szerzetesnők és világiak szenvedéseire támaszkodhatott, akiket a rezsím folyamatosan üldözött, még ha az idő múlásával módszereinek brutalitása enyhült is kissé.” A Bulányi György vezette Bokor közösség is hozzájárult az egyházi élet aktivitásához, mert egyre több fiatallal kerültek kapcsolatba, és vonták be őket a bázisközösségükbe. Az igazi ifjúsági vallási élet a kisközösségeken belül zajlott, mert ott a rendszer által szabott feltételek közepette is kontrollálás nélkül tanulhattak a hitről. Az 1950-60-as évek szigorú terrorjából csak az összejövetelek megfigyelése, illetve ritkább esetekben állami közbelépés és a fegyelmezés maradt meg. A fegyelmezés inkább jelentett elbeszélgetést, zsarolást, mint konkrét fizikai bántalmazást.

A korábban már említett politikai viszonyok is adottak voltak ahhoz, hogy a Bokor tagok hosszú várakozás után ismét rendszeresen összejárjanak, programokat csináljanak és közösen megélik a hitüket. A 70-es évek hirtelen jött enyhülése nem törölt el és nem is

törölhetett el minden félelmet és fenntartást az állammal szemben, ezért a találkozóikat titokban szervezték meg és lakásokban gyűltek össze. A kisközösségi forma nagy védelmet nyújt a beépülések, és megfigyelések ellen, emellett a Bokor a szeretetközösség megélésének egyetlen létformáját látja benne. „Szeretni csak személyesen, emberszabású mértékben, bensőséges körben lehetséges” - jelentette ki Bulányi György. A kisközösségben előtérben van az egyén őszinte megnyilvánulása, az imádság lehetősége,